

Epidemia koronawirusa a sytuacja zawodowa Polaków

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

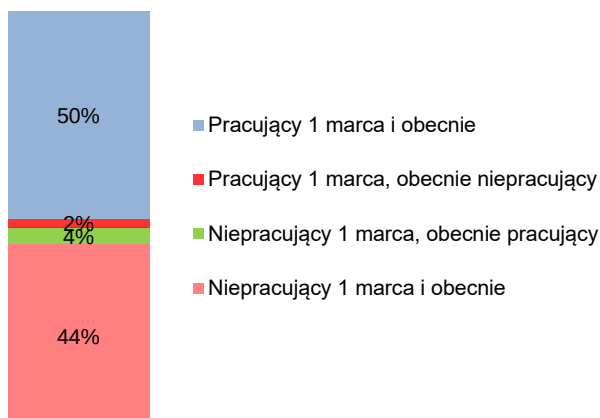
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W sondażu zrealizowanym na przełomie maja i czerwca¹ zapytaliśmy Polaków o ich życie zawodowe. Interesowało nas to, jak zmieniło się ono na skutek epidemii koronawirusa.

Jaki był – bazując na deklaracjach – status zawodowy badanych w przeddzień epidemii, a jaki jest obecnie? Dwóch na stu Polaków (2%), którzy 1 marca bieżącego roku pracowali zarobkowo na etacie, we własnej firmie lub gospodarstwie albo wykonywali prace zlecone, obecnie nie pracuje². Czterech na stu (4%) wówczas niepracujących obecnie ma pracę. W przypadku pozostałych 94% badanych, tj. 50% pracujących i 44% niepracujących, aktualny status zawodowy jest taki sam jak na początku marca.

CBOS

RYS. 1. Praca zarobkowa 1 marca bieżącego roku i obecnie

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (359) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankierem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadającym od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadającym od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 22 maja do 4 czerwca 2020 roku na próbie liczącej 1308 osób (w tym: 61,6% metodą CAPI, 24,4% – CATI i 14% – CAWI).

² W wyniku epidemii koronawirusa w Polsce pracę straciło więcej osób, jednak część z nich w międzyczasie podjęła ją ponownie, o czym będzie mowa w dalszej części komunikatu.

Wśród osób, które na początku marca pracowały zarobkowo, a obecnie nie pracują, częściej są kobiety niż mężczyźni, a także minimalnie częściej niż przeciętnie najmłodszy badani. Z kolei do grupy, która w tym okresie znalazła zatrudnienie lub rozpoczęła działalność (choć w przeddzień epidemii nie pracowała), relatywnie często zaliczają się osoby klasyfikujące się obecnie jako pracownicy usług, robotnicy wykwalifikowani i niewykwalifikowani, prywatni przedsiębiorcy, a ponadto pracujący w prywatnych firmach lub gospodarstwach rolnych oraz ankietowani mający od 25 do 34 lat.

TABELA 1

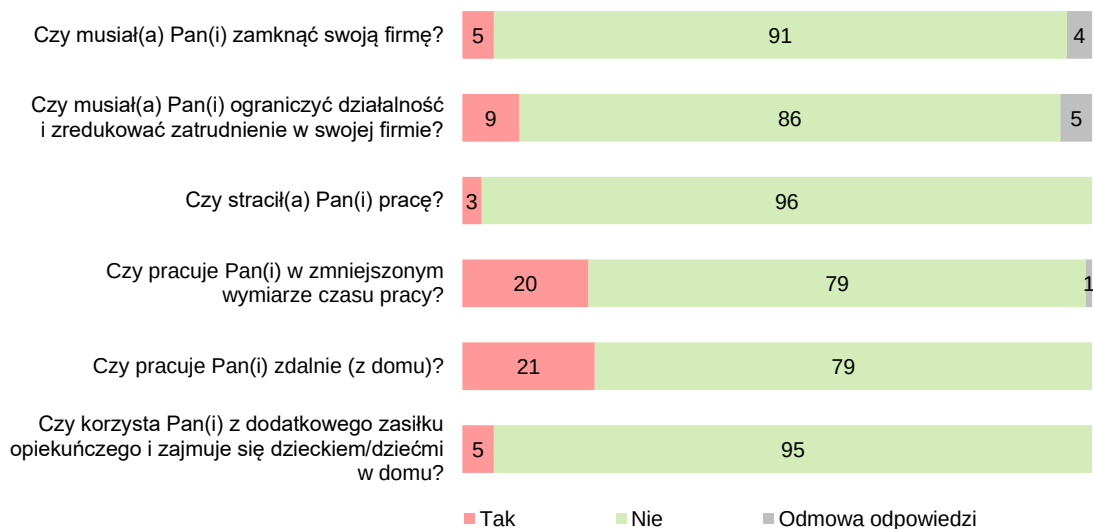
		Praca zarobkowa 1 marca bieżącego roku i obecnie			
		Pracujący 1 marca i obecnie	Pracujący 1 marca, obecnie niepracujący	Niepracujący 1 marca, obecnie pracujący	Niepracujący 1 marca i obecnie
		w procentach			
Ogółem		50	2	4	44
Płeć	Mężczyźni	60	1	5	34
	Kobiety	42	3	3	52
Wiek	18–24 lata	37	4	4	55
	25–34	75	3	7	16
	35–44	76	1	5	18
	45–54	73	1	5	21
	55–64	46	2	3	49
	65 lat i więcej	4	2	1	93
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	19	2	4	74
	Zasadnicze zawodowe	44	2	4	50
	Średnie	52	2	4	42
	Wyższe	74	2	3	21
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	2	3	48
	Miasto do 19 999	51	2	5	42
	20 000 – 99 999	54	1	3	42
	100 000 – 499 999	51	2	7	40
	500 000 i więcej mieszk.	56	3	5	36
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	96	1	2	2
	Średni personel, technicy	95	1	3	0
	Pracownicy adm.-biurowi	97	2	1	0
	Pracownicy usług	85	2	12	1
	Robotnicy wykwalifikowani	88	1	9	2
	Robotnicy niewykwalifik.	89	0	11	0
	Rolnicy	86	3	2	9
	Pracujący na własny rach.	87	0	11	2
	Bezrobotni	0	13	0	87
	Emeryci	2	3	0	95
	Renciści	2	1	0	97
	Uczniowie i studenci	5	3	3	89
	Gospodynie domowe i inni	3	4	4	90
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	96	0	4	0
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	95	0	5	0
	sekt. pryw. poza rolnict.	91	0	9	0
	prywatnym gosp. rolnym	91	0	9	0

Epidemia koronawirusa miała wpływ na życie zawodowe niemal połowy Polaków, którzy na samym jej początku (a dokładnie 1 marca bieżącego roku) pracowali zarobkowo (46%). Blisko co dziesiąty badany (9%) musiał ograniczyć działalność i zredukować zatrudnienie w swojej firmie, a co dwudziesty (5%) – zamknąć ją. Ograniczenie lub całkowite zaprzestanie działalności gospodarczej deklaruje łącznie 11% badanych. Jedna piąta (20%) z powodu epidemii pracowała w zmniejszonym wymiarze czasu, a trzech na stu (3%) straciło pracę. Z ujęcia syntetycznego wynika, że z powodu epidemii zatrudnienie straciło lub zamknęło własną działalność gospodarczą 7% tych, którzy pracowali na początku marca, a jedna czwarta (25%) doświadczyła niekorzystnych zmian w możliwości zarobkowania wynikających ze zmniejszenia wymiaru czasu pracy lub konieczności ograniczenia działalności firmy. Ponad jedna piąta badanych (21%) pracowała w tym czasie zdalnie (z domu), a jedna dwudziesta (5%) korzystała z zasiłku opiekuńczego, by zajmować się dziećmi.

CBOS

RYS. 2. Czy z powodu epidemii koronawirusa i ograniczeń z nią związanych zaszły jakieś zmiany w Pana(i) pracy zawodowej?

ODSETKI BADANYCH, KTÓRZY NA POCZĄTKU MARCA PRACOWALI ZAWODOWO (N=685)

Spośród siedmiu na stu badanych mających pracę w przeddzień epidemii koronawirusa (w tym również prowadzących własną działalność gospodarczą), którzy zadeklarowali, że z powodu epidemii stracili zatrudnienie lub zamknęli firmę, obecnie pracuje ponad trzy czwarte (77%), a niespełna jedna czwarta (23%) nadal nie ma pracy.

Które grupy społeczno-demograficzne w największym stopniu doświadczyły wpływu epidemii na życie zawodowe?

TABELA 2

		Zmiany, jakie zaszły w pracy zawodowej respondentów z powodu epidemii koronawirusa i związanych z nią ograniczeń (N=685)					
		Musiał(a) zamknąć swoją firmę	Musiał(a) ograniczyć działalność i zredukować zatrudnienie w swojej firmie	Stracił(a) pracę	Pracuje w zmniejszonym wymiarze czasu pracy	Pracuje zdalnie	Korzysta z dodatkowego zasiłku opiekuńczego i zajmuje się dzieckiem lub dziećmi w domu
		w procentach					
Ogółem		5	9	3	20	21	5
Płeć	Mężczyźni	4	9	2	22	19	1
	Kobiety	6	8	5	18	22	9
Wiek	18–24 lata	3	11	10	28	11	1
	25–34	5	7	3	20	21	6
	35–44	2	11	3	23	27	9
	45–54	7	7	4	15	22	3
	55–64	6	10	3	20	11	0
	65 lat i więcej	9	12	0	30	31	0
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	6	4	14	13	4
	Miasto do 19 999	5	6	4	22	18	5
	20 000 – 99 999	5	11	2	26	19	2
	100 000 – 499 999	7	13	5	28	23	8
	500 000 i więcej mieszk.	3	12	0	20	51	7
Wykształcenie	Podstawowe/ gimnazjalne	2	0	9	17	0	4
	Zasadnicze zawodowe	2	4	3	16	3	1
	Średnie	7	13	4	25	10	4
	Wyższe	5	10	2	19	42	7
Grupa zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	9		13	60	4
	Średni personel, technicy	5	7	1	38	11	6
	Pracownicy adm.- biurowi	4	10	2	25	30	11
	Pracownicy usług	10	13	5	29	2	4
	Robotnicy wykwalifikowani	1	4	3	20	0	5
	Robotnicy niewykwalifik.	7	7	9	15	0	0
	Rolnicy	1	0	4	0	3	
	Pracujący na własny rach.	14	23	1	28	19	4
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	6	1	19	36	6
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	6	2	26	18	4
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	13	2	24	18	5
	prywatnym gosp. rolnym	1	0	1	0	5	0

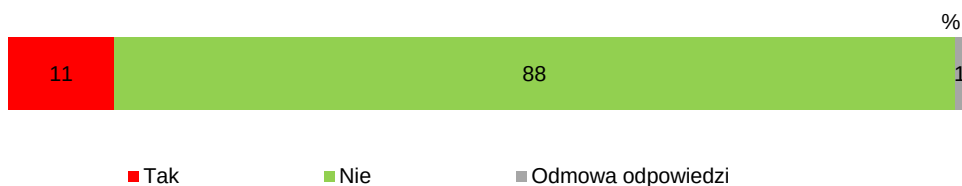
Problemy z własną działalnością gospodarczą miał blisko co trzeci ankietowany identyfikujący się obecnie jako przedsiębiorca (31%): 23% spośród nich musiało ograniczyć, a 14% zakończyć działalność. O stracie pracy częściej niż inni mówią respondenci najmłodszy, najslabiej wykształceni oraz robotnicy niewykwalifikowani, a ponadto dwukrotnie częściej kobiety niż mężczyźni.

Ograniczenie możliwości zarobkowania, czyli przymusowe zmniejszenie wymiaru czasu pracy, dotyczyło najczęściej również najmłodszych pracowników, a poza tym średniego personelu i techników, pracowników usług oraz administracyjno-biurowych. Pod względem skali pracy zdalnej wyróżniają się osoby mające wyższe wykształcenie, kadra kierownicza i specjaliści, pracownicy administracyjno-biurowi, zatrudnieni w instytucjach publicznych oraz – ogólnie – mieszkający w największych miastach, których to połowa ma takie doświadczenie. Z zasiłku opiekuńczego na dzieci dziewięciokrotnie częściej korzystały kobiety niż mężczyźni oraz – w większym stopniu niż przeciętnie – pracownicy administracyjno-biurowi.

Ponad jedna dziesiąta Polaków (11%) deklaruje, że w wyniku epidemii koronawirusa i związanych z nią restrykcji pracę stracił lub przestał zarabiać ktoś z ich gospodarstwa domowego.

CBOS

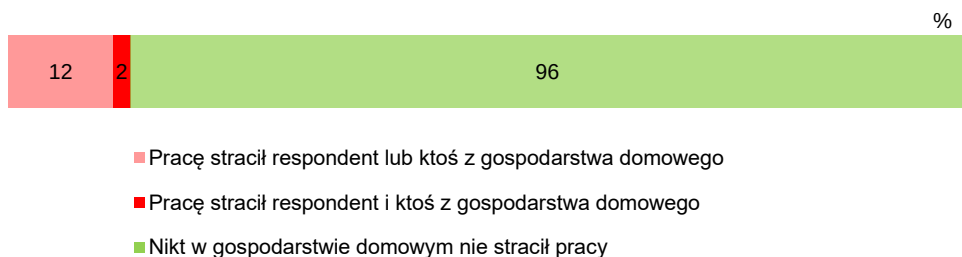
RYS. 3. Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego – osób wspólnie z Panem(ią) mieszkających i utrzymujących się – stracił pracę lub przestał zarabiać z powodu epidemii koronawirusa i ograniczeń z nią związanych?

Można więc powiedzieć, że na skutek epidemii co najmniej jedno źródło dochodów uzyskiwanych z pracy straciło 14% gospodarstw domowych, z czego w przypadku dwóch na sto (2%) utrata możliwości zarobkowania dotyczyła więcej niż jednej osoby w gospodarstwie domowym.

CBOS

RYS. 4. Deklarowany wpływ epidemii na sytuację zawodową

Respondenci z gospodarstw domowych, w których przynajmniej jedna osoba straciła w trakcie epidemii możliwość pracy zarobkowej, deklarują relatywnie niższe od pozostałych dochody *per capita* i ogólnie częściej oceniają własną sytuację materialną jako złą lub przeciętną, a rzadziej jako dobrą.

TABELA 3

Deklarowany wpływ epidemii na sytuację zawodową	Dochody na jedną osobę				
	Do 999 zł	Od 1000 zł do 1499 zł	Od 1500 zł do 1999 zł	Od 2000 zł do 2999 zł	3000 zł i więcej
	w procentach				
Pracę stracił respondent i/lub ktoś z gospodarstwa domowego	20	21	25	18	15
Nikt w gospodarstwie domowym nie stracił pracy	9	16	22	31	23

TABELA 4

Deklarowany wpływ epidemii na sytuację zawodową	Ocena własnych warunków materialnych		
	Złe	Średnie	Dobre
	w procentach		
Pracę stracił respondent i/lub ktoś z gospodarstwa domowego	11	41	48
Nikt w gospodarstwie domowym nie stracił pracy	3	31	66

Wprawdzie obecnie brak pracy deklaruje tylko dwóch na stu mających ją w przeddzień epidemii koronawirusa w naszym kraju, to jednak epidemia i ograniczenia z nią związane w mniej lub bardziej dotkliwy sposób odbiły się na życiu zawodowym niemal połowy pracujących 1 marca bieżącego roku. Siedmiu na stu spośród nich straciło zatrudnienie lub musiało zamknąć firmę, a co czwarty doświadczył niekorzystnych zmian w możliwości zarobkowania ze względu na zmniejszony wymiar czasu pracy lub konieczność ograniczenia działalności własnej firmy. Jeśli potraktować deklaracje respondentów jako opis sytuacji gospodarstw domowych, można powiedzieć, że na skutek epidemii i związanych nią restrykcji w około jednej siódmej z nich ktoś stracił pracę, a w przypadku dwóch na stu – więcej niż jedna osoba.

Opracował

Michał Feliksiak

TABELA 1

		Praca zarobkowa 1 marca bieżącego roku i obecnie				Liczba osób
		Pracujący 1 marca i obecnie	Pracujący 1 marca, obecnie niepracujący	Niepracujący 1 marca, obecnie pracujący	Niepracujący 1 marca i obecnie	
		%	%	%	%	
Ogółem		50	2	4	44	1304
Płeć	Mężczyźni	60	1	5	34	617
	Kobiety	42	3	3	52	687
Wiek	18–24 lata	37	4	4	55	97
	25–34	75	3	7	16	262
	35–44	76	1	5	18	222
	45–54	73	1	5	21	177
	55–64	46	2	3	49	255
	65 lat i więcej	4	2	1	93	291
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	2	3	48	529
	Miasto do 19 999	51	2	5	42	190
	20 000 – 99 999	54	1	3	42	264
	100 000 – 499 999	51	2	7	40	201
	500 000 i więcej mieszk.	56	3	5	36	120
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	19	2	4	74	227
	Zasadnicze zawodowe	44	2	4	50	311
	Średnie	52	2	4	42	407
	Wyższe	74	2	3	21	359
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	96	1	2	2	159
	Średni personel, technicy	95	1	3	0	65
	Pracownicy adm.-biurowi	97	2	1	0	77
	Pracownicy usług	85	2	12	1	83
	Robotnicy wykwalifikowani	88	1	9	2	148
	Robotnicy niewykwalifik.	89	0	11	0	55
	Rolnicy	86	3	2	9	57
	Pracujący na własny rach.	87	0	11	2	63
	Bezrobotni	0	13	0	87	21
	Emeryci	2	3	0	95	353
	Renciści	2	1	0	97	64
	Uczniowie i studenci	5	3	3	89	58
	Gospodynie domowe i inni	3	4	4	90	99
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	96	-	4	-	168
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	95	-	5	-	106
	sekt. pryw. poza rolnict.	91	-	9	-	374
	prywatnym gosp. rolnym	91	-	9	-	61
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	32	4	5	58	136
	Od 1000 zł do 1499 zł	32	2	3	62	219
	Od 1500 zł do 1999 zł	49	2	3	45	224
	Od 2000 zł do 2999 zł	57	1	4	38	246
	3000 zł i więcej	76	0	3	21	150
Ocena własnych war. mater.	Złe	41	5	3	51	70
	Średnie	43	2	5	49	473
	Dobre	56	2	3	39	760
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	2	3	70	77
	Raz w tygodniu	47	2	2	49	504
	1–2 razy w miesiącu	55	2	3	40	174
	Kilka razy w roku	58	0	7	35	263
	W ogóle nie uczestniczy	53	4	6	37	263
Poglądy polityczne	Lewica	53	2	5	40	248
	Centrum	63	3	2	32	304
	Prawica	42	2	4	52	525
	Trudno powiedzieć	47	3	4	46	187

TABELA 2

		Zmiany, jakie zaszły w pracy zawodowej respondentów z powodu epidemii koronawirusa i związanych z nią ograniczeń							Liczba osób
		Musiał(a) zamknąć swoją firmę	Musiał(a) ograniczyć działalność i zredukować zatrudnienie w swojej firmie	Stracił(a) pracę	Pracuje w zmniejszo- nym wymiarze czasu pracy	Pracuje zdalnie	Korzysta z dodatkowego zasilku opiekuńczego i zajmuje się dzieckiem/dziećmi w domu	Nie wskazał żadnych	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		5	9	3	20	21	5	54	685
Płeć	Mężczyźni	4	9	2	22	19	1	57	377
	Kobiety	6	8	5	18	22	9	50	309
Wiek	18–24 lata	3	11	10	28	11	1	47	40
	25–34	5	7	3	20	21	6	50	203
	35–44	2	11	3	23	27	9	48	171
	45–54	7	7	4	15	22	3	59	131
	55–64	6	10	3	20	11	0	65	122
	65 lat i więcej	9	12	0	30	31	0	57	17
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	6	4	14	13	4	65	262
	Miasto do 19 999	5	6	4	22	18	5	55	100
	20 000 – 99 999	5	11	2	26	19	2	54	145
	100 000 – 499 999	7	13	5	28	23	8	40	107
	500 000 i więcej mieszk.	3	12	0	20	51	7	33	71
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	2	0	9	17	0	4	71	50
	Zasadnicze zawodowe	2	4	3	16	3	1	76	143
	Średnie	7	13	4	25	10	4	57	219
	Wyższe	5	10	2	19	42	7	37	274
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	9	0	13	60	4	29	154
	Średni personel, technicy	5	7	1	38	11	6	49	63
	Pracownicy adm.-biurowi	4	10	2	25	30	11	43	76
	Pracownicy usług	10	13	5	29	2	4	54	72
	Robotnicy wykwalifikowani	1	4	3	20	0	5	72	132
	Robotnicy niewykwalifik.	7	7	9	15	0	0	76	49
	Rolnicy	1	0	4	0	3	0	93	51
	Pracujący na własny rach.	14	23	1	28	19	4	53	54
	Bezrobotni	12	12	86	0	0	0	14	3
	Emeryci	5	11	7	17	21	0	67	17
	Renciści	0	0	0	0	0	0	100	2
	Uczniowie i studenci	0	26	34	48	22	0	18	5
	Gospodynie domowe i inni	21	0	21	16	19	45		7
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	6	1	19	36	6	43	162
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	6	2	26	18	4	54	100
	sekt. prywat. poza rolnict.	6	13	2	24	18	5	53	341
	prywatnym gosp. rolnym	1	0	1	0	5	0	93	55
Dochody na jedną osobę	Do 999 zł	5	3	12	12	0	5	70	49
	Od 1000 zł do 1499 zł	1	10	6	17	13	10	56	75
	Od 1500 zł do 1999 zł	8	11	5	29	22	10	44	116
	Od 2000 zł do 2999 zł	2	9	0	21	17	1	61	144
	3000 zł i więcej	4	10	1	24	47	3	30	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	13	26	27	18	0	36	33
	Średnie	5	11	4	18	14	5	60	215
	Dobre	4	7	1	21	24	5	52	438
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	15	0	25	20	0	52	21
	Raz w tygodniu	5	8	3	16	17	5	60	246
	1–2 razy w miesiącu	5	12	7	24	15	2	58	99
	Kilka razy w roku	3	6	2	21	20	7	53	154
	W ogóle nie uczestniczy	4	10	5	24	31	4	42	151
Poglądy polityczne	Lewica	4	9	4	20	28	10	43	136
	Centrum	6	10	5	21	19	3	53	201
	Prawica	4	9	2	21	21	4	57	232
	Trudno powiedzieć	3	4	4	19	12	3	63	93